

Tab. 1. Přehled podaných léčiv, sledovaných sester a pacientů v jednotlivých fázích studie

	I. fáze	II. fáze	III. fáze	Celkem
Přehled podaných léčiv	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Celkový počet podání	1 111 (100,0)	1 224 (100,0)	1 491 (100,0)	3 826 (100,0)
Podání pevných perorálních lékových forem	936 (84,2)	1 027 (83,9)	1 259 (84,4)	3 222 (84,2)
Podání tekutých perorálních lékových forem	40 (3,6)	75 (6,1)	85 (5,7)	200 (5,2)
Subkutánní podání injekčních lékových forem	104 (9,4)	76 (6,2)	101 (6,8)	281 (7,4)
Inhalační podání přípravků	14 (1,3)	29 (2,4)	12 (0,8)	55 (1,4)
Podání očních přípravků	2 (0,2)	15 (1,2)	31 (2,1)	48 (1,3)
Ostatní podání	15 (1,3)	2 (0,2)	3 (0,2)	20 (0,5)
Přehled sester	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Počet sester	17 (100,0)	18 (100,0)	20 (100,0)	55 (100,0)
Ženské pohlaví	16 (94,1)	16 (88,9)	18 (90,0)	50 (90,9)
Středoškolské vzdělání	11 (64,7)	16 (88,9)	14 (70,0)	41 (74,5)
Celková praxe do 5 let	5 (29,4)	6 (33,3)	6 (30,0)	17 (30,9)
Věk sester – průměr (SD)	33,8 (9,7)	34,7 (9,9)	34,9 (10,1)	34,5 (9,8)
Přehled pacientů	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Počet pacientů	69 (100,0)	68 (100,0)	85 (100,0)	222 (100,0)
Ženské pohlaví	31 (44,9)	38 (55,9)	45 (52,9)	114 (51,4)
Věk pacientů – průměr (SD)	71,1 (14,2)	76,9 (10,8)	77,3 (13,4)	75,3 (13,2)

n – absolutní četnost; SD – směrodatná odchylka; % – relativní četnost

Tab. 2. Přehled lékových pochybení při podání léčiv sestrou pacientům pozorovaných během I. až III. fáze studie

Léková pochybení při podání léčiv	Relativní četnost lékových pochybení				Statisticky významná změna mezi fázemi		Porovnání III. a I. fáze			
	I. fáze (%) N = 1 111	II. fáze (%) N = 1 224	III. fáze (%) N = 1 491	Celkem (%) N = 3 826	Chi-kvadrát	p-value	Relativní riziko	95% konfidenční interval		
								minimum	maximum	
Záměna pacienta	0	0	0	0	-	-	-	-	-	
Nesprávné léčivo	Jiná účinná látka	0	0,90	0,07	0,31	19,79	<0,001*	-	-	-
	Jiná léková forma	0,54	0,49	0,67	0,58	0,42	0,812	1,24	0,45	3,41
	Jiná síla účinné látky (dávka podána správně)	2,70	2,70	1,81	2,35	3,12	0,210	0,67	0,40	1,12
	Generická substituce bez vědomí lékaře	1,80	7,76	3,76	4,47	51,39	<0,001*	2,09	1,26	3,46
	Neordinované léčivo (léčivo podané navíc oproti dekurzu)	0,09	0,08	0	0,05	1,29	0,526	0	-	-
Nesprávná dávka	0,99	0,65	0,60	0,73	1,46	0,482	0,61	0,25	1,47	
Nesprávný čas podání	4,05	4,17	0,67	2,77	40,02	<0,001*	0,17	0,08	0,33	
Nesprávný způsob podání	Nesprávný časový odstup od potravy	22,77	18,71	16,43	19,00	16,73	<0,001*	0,72	0,62	0,84
	Nesprávný zásah do lékové formy (dělení, drcení léčiva)	3,06	2,53	0,80	2,01	18,89	<0,001*	0,26	0,14	0,51
	Ostatní (např. nesprávný způsob podání, nesprávná kožní rasa)	1,26	1,39	1,27	1,31	0,09	0,954	1,01	0,51	2,01
Opomenuté léčivo	1,17	0,57	0,74	0,81	2,75	0,252	0,63	0,28	1,40	

N – denominátor (počet podání v dané fázi); * – statisticky významný rozdíl ($\alpha = 1\%$)

u mnoha pochybení zlepšení, lze konstatovat, že opakování intervencí a delší časové období přinesly svoje ovoce ve formě statisticky významného zlepšení většiny kategorií pochybení při srovnání třetí a první fáze.

Právě mezioborové zaměření celé studie lze považovat za silnou stránku studie, která vznikla ve spolupráci Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

a Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, kdy různé zkušenosti a lecky odlišné pohledy na diskutovanou problematiku pomohly při sestavování designu studie a tvorbě relevantních intervencí. Opomenout nelze ani komplexní pojetí studie, kdy byly sledovány nejen obvyklé kategorie lékových pochybení (např. nesprávný pacient, nesprávné léčivo, dávka nebo cesta podání),

ale také spíše výjimečně publikované kategorie (12) jako *lege artis* identifikace pacienta nebo hygiena rukou, nevhodný zásah do lékové formy, zacházení s pomůckami pro přípravu léčiva (např. půlička, pinzeta) nebo nesprávný odstup léčiva od užití potravy s možným vlivem na biologickou dostupnost podaného léčiva (13) a provedení generické substituce sestrou bez vědomí lékaře.